

Claes Westman
Ordf. Äpplarö Naturvårdsförening
Börjesonsvägen 8
168 50 Bromma

Karin Joelsson
Enheten för Naturvård
Länsstyrelsen i Stockholms län

Rapport etapp 2 - återskapande av strandäng/strandbete på Äpplarö 1:85 i Österåkers kommun, Äpplarö naturreservat

Bakgrund

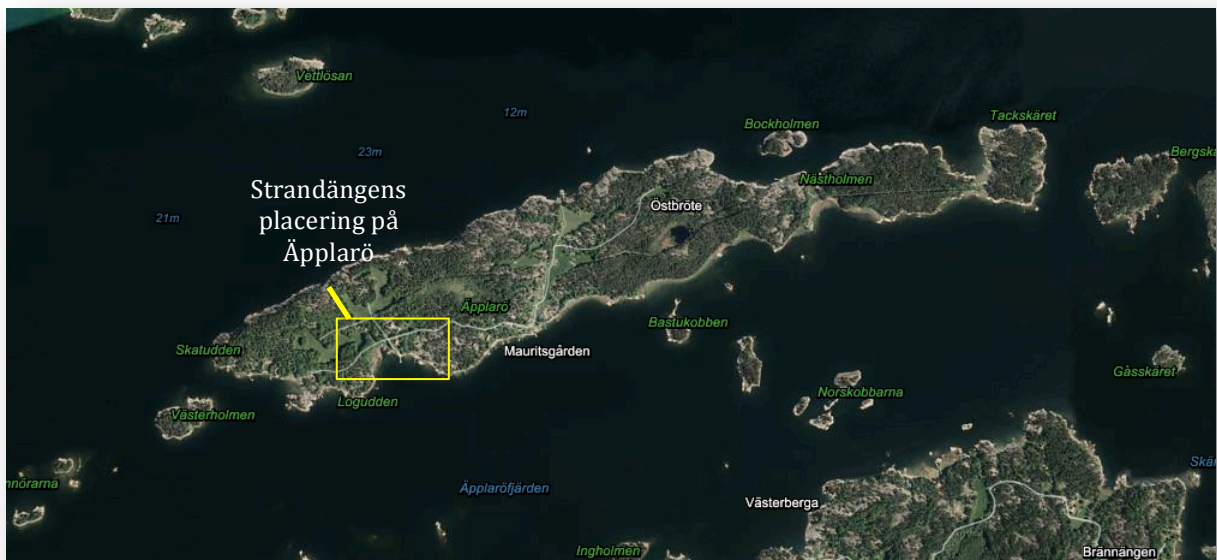
Naturbetesmarker är relativt näringsfattiga marker som under lång tid hävdats genom bete eller slåtter. Att de är näringsfattiga beror på att markerna ej använts för odling av grödor och därför generellt sett aldrig gödslats. Istället har det pågått en kontinuerlig

reduktion av näring i och med betet och slåtter. Under det senaste århundradet har det skett en drastisk fragmentering av naturbetesmarker. Slåttermarkerna är så gott som borta och betesmarkerna har minskat med 90 %. Naturbetesmarker inkluderar strandängar och även dessa har drabbats av omfattande igenväxning och fragmentering under det gångna seklet. Fram till början av 1900-talet var strandängar vanligt förekommande och användes inom slätterängsbruket. När slätterängsbruket sedan successivt ersattes av ett modernare jordbruk minskade antalet djurgårdar och det ekonomiska intresset för foder från strandängar sjönk. Det ledde till att många strandängar övergavs och fick växa igen medan andra omvandlades till jordbruksmark. Igenväxning och fragmentering är idag ett stort hot mot strandängar. Anledningen är att hävd i form av bete och slåtter upphört i stor utsträckning. Detta har inneburit att växtarter knutna till denna naturtyp fått svårare och svårare att sprida sig, blivit utkonkurrerade av invasionsarter samt minskat i antal.

Äpplarö Naturvårdsförening driver ett projekt under 5 år för att återskapa en strandäng/strandbetesområde. Den aktuella strandängen är placerad på västra delen av ön (se karta 1).

Restaureringen syftar till att återskapa en gammal strandäng som varit betad och hävdad under århundraden men som växt igen under de senaste 60-70 åren och bestod idag främst av alskog i de inre delarna och vass med inslag av små sälgbestånd i de yttre delarna mot vattnet. Målet är att röja bort alla träd och hävda genom bete och slåtter och därmed få tillbaka de karaktärsarter av växter och djur som är typiska för denna naturtyp.

För övrig områdesbeskrivning se "Ansökan om återskapande av strandäng på Äpplarö 2018-2020".

Karta 1: Områdets placering på Äpplarö

Åtgärdsrapport

När detta projekt startades under 2015 täcktes området av cirka 150 träd i form av främst al med inslag av enstaka askar, björkar och ekar samt en undervegetation

bestående av stora bestånd av kvävegynnade arter som hallon, älggräs, strandlysing, brännässla och ulltistel.

Under hösten 2018 har området helt röjts på alla träd i samband med olika arbetsinsatser och ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen. Arbetet har utförts främst av Äpplarö Naturvårdsföreningsmedlemmar med hjälp av trädfällarentreprenörer (se tabell 1). Även E.ON har varit delaktiga då elledningen som passerar över området har varit tvungen att läggas ner för att möjliggöra fällning av vissa träd. Rishögar bestående av trädtoppar och grenar har dragits ihop och eldats. Stockar har eldats och staplats för att möjliggöra veduttag för öns boende.

Träden täckte främst den inre/norra delen av området mot den väg som utgör områdets nordgräns (se karta 2). Här har cirka 70 träd fällts. Den västra delen bestod också av ett tätt trädskikt bestående av cirka 35 träd som också helt tagits bort.

Under året har stödröjning av buskar och vass skett i den yttre/södra och östra delen av området för att hindra inträning av nya vedartade växter och för att motverka vassens spridning mot norr.

Karta 2: Streckat område markerar det område med borttaget trädskikt (ca. 105 träd). Övrigt område är trädlöst sedan arbetet i etapp 1.

Bild 1: Området innan den påbörjade röjningen 2015 (bild från väster mot öster, på väg S2)

Bild 2: Samma del av området som på bild 1 men nu helt utan trädskikt efter röjningarna i etapp 2, 2018.

Bild 3: Under röjningarnas gång i etapp 2. Fällningen av träden längs vägen i norra delen av området.

Bild 4: Under röjningarnas gång i etapp 2. Fällning av träd i trädgränsen mot söder.

Bild 5: Under röjningarnas gång i etapp 2. Vissa träd kunde bara tas ner efter stegvis kapning av arborister.

Projektgenomförande av etapp 2

Följande aktiviteter har genomförts under etapp 2:

Åtgärd	Utförare	Antal nertagna träd	Tidsåtgång/kostnad
Uppmärkning av området	Föreningens medlemmar	-	2 mantimmar
Trädfällning, kapning, stapling av stockar och ihop samling av grenar	Föreningens medlemmar	60	12 tillfällen tot. 200 mantimmar
Trädfällning, kapning	Entreprenör	45	15 000 kronor
Nertagning av elledning	Entreprenör/E.ON.	-	-
Kapning, stapling av stockar och	Föreningens medlemmar	-	6 tillfällen tot. 150 mantimmar

ihopsamling av grenar			
Eldning av grenar och stockar	Föreningens medlemmar	-	5 tillfälle tot. 150 mantimmar
Material och transporter (bensin, kedjor, olja etc.)	-	-	2 500 kr

Fortsatt projekt

Följande aktiviteter ska genomföras i projektet:

Aktivitet	Genomförande
1. Kompletta röjning av trädskikt	Genomfört, 2018
2. Eldning av grenar och stockar	Genomfört (kvarstår till viss del pga svårighet att elda under höstsäsong och sparande av stockar för veduttag)
3. Borttagning av 150 stubbar genom fräsning	Kvarstår
4. Inventering av floran inom området inkl. rapport,	Kvarstår
5. Stängsling av marken för att möjliggöra bete	Kvarstår
6. Röjning och slåtter som stöd till betning samt borttagning av delar av vasskiktet.	Kvarstår, pga kontinuerligt bland annat under 2018.

Aktiviteter ovan ska ske i olika etapper:

Etapp 1: Genomförd

Etapp 2: Genomförd

Etapp 3: 2019 – Stubbröjning/fräsning av ca. 150 stubbar samt påbörjad stängsling av området. Alla stubbar tas bort och hela området stängslas med fårstängsel. Stödröjning av busk uppslag och vasskikt. Inventering av floran, steg 1.

Etapp 4: 2020-2021 Stängsling samt årligt fårbeta och stödröjning vid behov Inventering av floran, steg 2.

Arbetet kommer att utföras av entreprenörer i form av Inmedias/Naturgruppen och Atle Trädfällare (röjning, stubbfräsning och inventering) samt Äpplarö Gård (stängsling). Äpplarö Naturvårdsförenings medlemmar genomför merparten av arbetet under ledning av föreningens styrelse. Projektet söker ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen. Fårbeta kommer öns arrendatorer fam. Johansson att ansvara för. Övriga medel och arbetskraft står Äpplarö Naturvårdsförening för.

Ansökan om medel och kostnadsspecifikation

Vi avser begära utbetalning av bidrag enligt nedan innan 30 nov i linje med Länsstyrelsens "Bidrag från våtmarkssatsningen för återskapande av strandäng/strandbete inom Äpplarö naturreservat, Österåkers kommun", 2018-09-04, ärende: 512-38618-2018.

Röjning av trädskikt inkl. arbete, material och transporter, etapp 2, 2018 =	110 000 kr
Tot. =	110 000 kr

Alla kostnader exkl. moms.

Äpplarö Naturvårdsförening avser att även ansöka om bidrag för fas 3 och 4 enligt ovan.

*Äpplarö Naturvårdsförenings styrelse
gnm. Magnus Rignell (Naturgruppen)*

naturgruppen[®].se

Äpplarö 2018-11-17